

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ «Любешівський технічний фаховий
коледж Луцького національного технічного університету»

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

методичні вказівки до виконання семінарських робіт
для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр
денної форми навчання

Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»

Спеціальність 192 «Будівництво та цивільна інженерія»

Освітньо-професійна програма «Будівництво та експлуатація будівель
і споруд»

Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»

Спеціальність 192 «Будівництво та цивільна інженерія»

Освітньо-професійна програма «Опорядження будівель і споруд
та будівельний дизайн»

Галузь знань 13 «Механічна інженерія»

Спеціальність 133 «Галузеве машинобудування»

Галузь знань 27 «Транспорт»

Спеціальність 274 «Автомобільний транспорт»

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 208 «Агроінженерія»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Галузь знань 241 «Готельно-ресторанна справа»

Спеціальність 24 «Сфера обслуговування»

Любешів 2023

УДК 008(7)

Д 66

До друку

Голова методичної ради ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»

_____ Герасимик-Чернова Т.П.

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій коледжу Бібліотекар _____ М.М. Демих

Затверджено методичною радою ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»
протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Рекомендовано до видання на засіданні циклової методичної комісії викладачів соціально-гуманітарних дисциплін, фізичного виховання та захисту України
протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Голова циклової методичної комісії _____ Кравчик Л. М.

Укладач: _____ Домальчук С. В., викладач вищої категорії

Рецензент: _____

Відповідальний за випуск: _____ Кравчик Л. М., викладач вищої категорії, голова циклової методичної комісії викладачів соціально-гуманітарних дисциплін, фізичного виховання та захисту України

Культурологія [Текст]: методичні вказівки до виконання семінарських робіт для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр, денної форми навчання / уклад. С.В. Домальчук. – Любешів: ВСП «Любешівський технічний фаховий коледж ЛНТУ, 2023. – 15 с.

Методичне видання містить завдання для виконання семінарських робіт студентами, а також перелік рекомендованої літератури.

© Домальчук С. В., 2023

Тема 1. Культура епохи Відродження.

План

1. Основні етапи періоду Відродження.
2. Досягнення періоду Відродження.
3. «Титани» епохи Відродження.
4. Живопис культури Відродження.

Основні завдання :

- розкрити сутність понять середні віки, відродження
- проаналізувати особливості середньовічної культури та культури Відродження ;
- виявити досягнення епохи Відродження;
- проаналізувати основні етапи розвитку епохи середньовіччя та Відродження

Основні поняття для засвоєння теми:

християнство, теологія, аскетизм, цивілізація, університет, іконопис, книжкова мініатюра, готичний стиль, романський стиль.

Проблемно - пошукові питання для дискусій:

- Які хронологічні рамки займає період Середньовіччя?
- Яку роль у житті народів Середньовічної Європи відіграла церква?
- Які риси притаманні Візантійській культурі?
- Який характер мала освіта та наука у Візантії?
- Які риси характерні для візантійського мистецтва
- Проаналізуйте концепцію гуманізму
- Порівняйте ідеал людини в епоху Середньовіччя та в період Відродження
- Проаналізуйте картину «Монна Ліза»

- Основні теми та ідеї в живописі. Чому вони вчать?

Теми для рефератів:

- Леонардо да Вінчі – митець свого часу
- Творчість Мікеланджело
- Антропоцентризм епохи Відродження.

Групова робота

- Доберіть матеріал і створіть сторінку альбому „Мистецтво Середньовіччя”
  - Доберіть матеріал і створіть сторінку альбому „Живопис Відродження”
  - Доберіть матеріал і створіть сторінку альбому „Скульптура Відродження”
-
- Уявіть себе мистецтвознавцем. Оберіть одну картину або скульптуру епохи Відродження” ст. складіть текст для екскурсовода про даний шедевр.
  - Складіть комп’ютерну презентацію на тему „ Живопис Відродження”
  - Складіть комп’ютерну презентацію на тему „ Живопис Л да Вінчі”

Література:

1. Є.А.Подольська, В.Д.Лихвар, К. А Іванова Культурологія:Навчальний посібник .- К., 2003 с. 103-117
2. Кравець М. С. , Семашко О. М., Піча В. М. Культурологія:Навчальний посібник .- К., 2003 с. 240

Тема 2. Європейська культура XIX – XX століття

План

1. Головні напрями розвитку європейської культури XIX – XX ст.
2. Класицизм, романтизм, реалізм – провідні течії в культурі XIX ст.
3. Головні напрямки розвитку європейської культури XIX – поч. XX сторіччя.
4. Досягнення художньої культури нового часу.

Теми для рефератів

1. Німецький та французький романтизм: спільне та розбіжності.
2. Натуралізм в європейській літературі та мистецтві.
3. Французькі імпресіоністи.
4. Криза реалізму в європейській літературі та мистецтві XIX ст. 38
5. Стилізуючий модерн в європейському мистецтві.
6. Наукові досягнення XIX сторіччя.
7. Імпресіонізм – художній напрямок у культурі другої половини XIX сторіччя.

Питання для самоперевірки

1. Схарактеризуйте цінності нового часу.
2. Які наукові відкриття та ідеї XVII–XVIII ст. визначили науково-технічний та суспільний прогрес людства?
3. Які найголовніші принципи доби Просвітництва?

4. Які особливості бароко? Чим зумовлена поява цього стилю?
5. Назвіть яскравих представників бароко.
6. Назвіть характерні риси романтизму. Хто був його представником?
7. Назвіть видатних діячів науки, літератури, образотворчого мистецтва, музики Західної Європи
8. Визначте основні тенденції розвитку культури кінця XIX ст.

Цільові навчальні завдання

1. Типи світоглядних концепцій в культурі Просвітництва.
2. Яким був ідеал людини в культурі нового часу?
3. Становлення основних художніх напрямків та специфіка їх прояву в різних сферах культури нового часу. Чим можна пояснити динаміку стилів?
4. Яким є досягнення і недоліки реалістичного світобачення?
5. Як розуміють завдання художньої творчості імпресіоністи?

Короткі методичні вказівки до роботи на практичному занятті

У ході семінару відбувається обговорення питань плану. У першому питанні слід розглянути соціально-економічні та політичні передумови становлення та загальні риси і цінності культури нової доби, роль і значення промислового перевороту.

У другому питанні показати основні принципи Просвітництва, зупинитися на досягненнях раціоналістичної філософії, розкрити світський характер культури.

При аналізі культури XIX – початку XX століття виділити характерні явища у розвитку культурного процесу. Звернути увагу на те, що це була пора нових відкриттів та ідеологій, а також період інтенсифікації міжнародних культурних обмінів.

Особливу увагу слід приділити розвитку мистецтва та літератури. Простежити появу різних художніх напрямків у мистецтві, дати їм стисло характеристику, навести приклади. Особу увагу звернути на видатних європейських діячів в галузі науки, літератури, образотворчого мистецтва та музиці ХІХ.

Тестові завдання

1. Утвердження суб'єктивності світобачення притаманне: а) бароко; б) рококо; в) класицизму; г) реалізму; д) імпресіоналізму.
2. Український бароковий портрет втілює: а) гармонію людини й оточення; б) розчинення людини у світі; в) вилучення людини зі світу; г) конфлікт між особистістю і суспільством; д) внутрішній особистісний конфлікт.
3. Виголосити: “Клянусь я первым днем творенья, / Клянусь его последним днем, / Клянусь позором преступленья / И вечной правды торжеством” — міг герой доби: а) античної; б) середньовічної; в) ренесансної; г) нової; д) новітньої.
4. Концепція „людини- характеру” притаманна культурі: а) античній; б) середньовічній; в) ренесансній; г) новій; д) новітній.
5. У словах персонажа української новели: „Як мені хочеться взяти перо, обмокнути в блакить неба, в шумливі води, в кров свого серця, і все списати, востаннє списати, що бачив, що почував – відображено художню мову: а) романтизму; б) реалізму; в) символізму; г) модернізму; д) постмодернізму.
6. Ідея природної людини є парадигмою: а) бароко; б) рококо; в) класицизму; г) романтизму; д) реалізму.

7. Трансцендентний ідеалізм Шеллінга та суб'єктивізм Фіхте став філософським підґрунтям стилю: а) романтизму; б) символізму; г) імпресіонізму; д) постімпресіонізму; е) сюрреалізму.

8. Покоління „Молодої України” (І. Франко) сповідувало: а) культ краси; б) культ ідеї; в) культ прагматичного; 39 г) культ трансцендентного; д) культ минулого.

9. Визначальна риса духовного життя доби українського бароко: а) аскеза; б) гедонізм; в) пригнічення гедонізмом аскетичного; г) пригнічення аскезою гедоністичного; д) розірваність між аскезою і гедонізмом.

10. Антиномічність буття світу відображено в культурі: а) античній; б) середньовічній; в) ренесансній; г) новій; д) новітній.

11. Світо модель Нового часу: а) позачасова; б) позапросторова; в) просторова; г) часова; д) просторово-часова.

12. Ця інтерпретація біблійної історії походження людини: „И тако сотвори Бог чоловіка з двоякої битности – небесна и земна. И постави его Бог в границах смерти и живота, посреді величества и смиренія – належить добі: а) Середньовіччя; б) Ренесансу; в) бароко; г) романтизму; д) символізму.

13. „Очей приглушенная воля, / Кривавий піт на блідім чолі / І катування й каяття / за хвилю ясну життя” у героя доби: а) Середньовіччя; б) бароко; в) романтизму; г) модерну; д) модернізму.

14. Слова: “Людина є тим, що вона їсть” — виголошував герой: а) рококо; б) класицизму; в) романтизму; г) реалізму; д) символізму.

15. Атомістична картина світу характеризує культуру: а) античну; б) середньовічну; в) ренесансну; г) нову; д) новітню.

Література

1. Багацький В. В. Культурологія. Історія і теорія культури ХХст. : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів Київ : Кондор, 2007. 304 с.
2. Гриценко Т. В. Культурологія : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 392 с.
3. Європейська та українська культура в нарисах / за ред. В. І. Штанько, В. С. Старовойт, В. М. Леонтьєвої. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 342 с.
4. Кравець М. С. Культурологія : підручник. Львів : Новий світ, 2008. 320 с.
5. Іщенко М. П. Культурологія : навч. посібник для студентів ВНЗ. Черкаси, 2009. 292 с.
6. Ліндсей Дж. Коротка історія культури. Київ : Либідь, 2012. 235 с.
7. Українська та зарубіжна культура / за ред. М. Заковича. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 387 с.
8. Шевнюк О. Українська та зарубіжна культура. Київ : Знання-прес, 2002.
9. Шевнюк О. Л. Культурологія : навчальний посібник. Київ : Знання-прес, 2004.

Тема 3. Культура Київської Русі.

План

1. Специфіка та характерні риси дохристиянської культури Київської Русі.
2. Вплив християнства на духовну культуру Київської Русі.
3. Культура Київської Русі (книжна культура, архітектура та образотворче мистецтво).
4. Особливості та характеристика культури Галицько-Волинської Русі.

Теми для рефератів

1. Християнство в історії української культури княжої доби
2. Роль християнства у розвитку культури Київської Русі. Українська Церква в домонгольський період. Церковна організація Київської Русі у X-XII ст.
Традиція Кирило-Мефодіївського християнства (Кирило-Мефодіївська традиція у християнстві Київської Русі). Київська митрополія та її міжнародні зв'язки.
Універсальне “київське” християнство (“софійність” київського християнства).
3. Культурні зв'язки Київської Русі. Взаємозв'язок давньоруської культури з культурою Візантії та інших народів. Вихід християнізованої Київської Русі у соціокультурний простір східнохристиянської Візантії, а також західнохристиянських країн Центральної та Західної Європи. Розвиток політичних, економічних, військових та культурних відносин України-Русі з іншими християнськими державами і народами.
4. Християнізована культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Продовження Кирило-Мефодіївської традиції в ній. Київ як політичний, культурний і духово-сакральний центр Давньої Русі. Місце Києво-Печерської лаври в духовній культурі Київської Русі. Образ святості в культурі Київської Русі.
5. Концепція “Софійності світу “ (С.Кримський) щодо культури киеворуської доби. Дихотомічність світу в пам'ятках культури Київської Русі. Ідея онтологічного оптимізму як визначна риса художньої традиції Давньої Русі.
6. Вплив християнства на культуру Київської Русі: розвиток писемності, освіти, науки, права, літератури, мистецтва та архітектури у X-XIII ст.
7. Розвиток і поширення писемності на Русі. Графіті. “Софійська абетка”. Церковно-слов'янська мова (кирилична писемність) як літературна мова Київської Русі.
8. Давньоруська література (перекладна і оригінальна давньоруська література)

9. Літературні пам'ятки Київської Русі, їх історичне значення. Перекладна література (“Остромирове Євангеліє”, “Ізборники” 1073, 1076 рр.). “Ізборник” 1073 р. – перша енциклопедія Давньої Русі. Виникнення оригінальної києворуської літератури: богословські твори, літописи, патерики (життя), поучення, слова. Зародження філософських знань. Митрополит Іларіон. “Слово про Закон і Благодать” (1050р.). Богословсько-філософські погляди Кирила Туровського, Кліма Смолятича, Данила Заточника (“Слово”, або “Моленіє”). Початок українського літописання, визначні пам'ятки давньоруського письменництва. Літописання і давньоруська суспільно-політична думка. Літописець Нестор – “батько української історії”. Літописні пам'ятки Київської Русі. “Повість временних літ” – видатна пам'ятка духовної культури Київської Русі. “Слово о полку Ігоревім” (1187 р.) як шедевр світової літератури. Повчальна (“Поученіє дітям” Володимира Мономаха), агіографічна (“Житія”, Києво-Печерський Патерик”) і паломницька (“Паломник” Данила Паломника) література. Значення появи писемності й книги в культурі Київської Русі.
10. Розвиток правової культури. “Руська Правда” як звід (зведення) законів. “Мірило праведне”. Освіта і наука (наукові знання) в Київській Русі. Розвиток і поширення освіти. Роль церкви і держави у розвитку й поширенні освіти: парафіяльні (церковно-приходські), монастирські і державні школи. Бібліотеки. Наукові знання: розвиток знань про природу і зародки раціоналістичного світогляду. Медицина (Агапіт).
11. Народна мудрість і фольклор. Народне світосприйняття і його відображення в пам'ятках народної мудрості – обрядова поезія, прислів'я, заговори, народні пісні, легенди, билинний епос. Гуманістичні ідеали – головний (основний) зміст усної народної творчості.
12. Архітектура і образотворче мистецтво Київської Русі. Розквіт архітектури. Виникнення архітектурних шкіл. Архітектурні пам'ятки Київської Русі.
13. Визначні пам'ятки давньоруського (києворуського) церковного зодчества.

- 14.Софія Київська як пам'ятка архітектури та символ єднання руських земель.
Символіка куполів храму Софії Київської.
- 15.Шедеври сакральної (Десятинна церква, Михайлівський Золотоверхий собор) та світської (“Золоті ворота”) архітектури середньовічного Києва. Розвиток давньоруського образотворчого мистецтва.
- 16.Особливості давньоруського живопису (малярства): античний й візантійський стилі.
- 17.Містобудування і архітектура: основні осередки культурного життя – міські центри Галицько-Волинської Русі (Древній Галич, Холм, Володимир-Волинський, Звенигород, Львів) та їх архітектура (особливості галицько-волинської архітектури; пам'ятки архітектури Галицько-Волинського князівства).
- 18.Писемність і освіта. Література. Галицько-Волинський літопис як продовження традицій давньоруського літописання.
- 19.Галицько-Волинський літопис про історію та культуру Галицько-Волинської Русі.

Завдання для самостійної роботи

- 1.Провести порівняльний культурологічний аналіз культури Київської Русі та культури Галицько-Волинської Русі (*у формі творчої письмової роботи*).
2. Підготуватися до дискусії на тему: «Зміст та значення прийняття християнства для культури Київської Русі».
3. Самостійне опрацювання уривків першоджерел зі запропонованої тематики:

Митрополит Іларіон «Слово про закон і благодать»,

Мономах Володимир «Літопис Руський: Поучення».

Тестові завдання

1. З латинської мови слово культура перекладається як: а) освіченість, грамотність; б) обробка, догляд; в) вихованість
2. Функція, де культура виступає як засіб соціального контролю за поведінкою людини називається: а) виховною; б) комунікативною; в) регулятивною
3. Функція культури, що уможливлює спілкування людей має назву: а) пізнавальна; б) комунікативна; в) ціннісна
4. Міфи, легенди, казки, пісні, епічні твори належать до пам'яток: а) народної культури; б) елітарної культури; в) масової культури
5. Культура, що створюється привілейованою частиною суспільства або професійними творцями, має назву: а) народна культура; б) елітарна культура; в) масова культура
6. Поява та розповсюдження масової форми культури пояснюється: а) кризою елітарної культури; б) переорієнтацією виробництва на масового споживача і демократизацією суспільства; в) політичним втручанням
7. Культура побуту має відношення до сфери: а) елітарної культури; б) духовної культури; в) матеріальної культури
8. Інтелектуально-моральні досягнення людства мають відношення до сфери а) професійної культури; б) духовної культури; в) матеріальної культури
9. Як сукупність культур класів та прошарків окремого суспільства визначається культура: а) регіональна; б) національна; в) світова

10. В сучасній культурології українська культура розглядається як: а) сукупність окремих пам'яток та подій; б) невід'ємна частина російської культури; в) цілісна система.

Література:

1. Бокань В. Історія культури України / В. Бокань, Л. Польовий. – К. : МАУП, 2002. – 256 с.
2. Висоцький О. Ю. Історія української культури : Навч. посібник / О. Ю. Висоцький. – Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – 130 с.
3. Історія релігії в Україні / за ред. А. М. Колодного та П. Л. Яроцького. – К. : Знання, 1999. – 735 с.
4. Історія української та зарубіжної культури / за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. – К. : Знання, 2002. – 351 с.
5. Історія української культури. Навч. посібник / За ред. О. Ю. Павлової. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
6. Калакура Я. С. Українська культура : цивілізаційний вимір / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАНУ, 2015. – 496 с.
7. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.
8. Культурологія : українська та зарубіжна культура. Навч. посібник / І. Зязюн, В. Семашко та ін. ; ред М. М. Закович. – К. : Знання, 2007. – 567 с.
9. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч. посібник / За ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів : Світ, 2005. – 568 с.
10. Шейко В. М. Історія української культури : Навч. посібник / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К. : Кондор, 2006. – 264 с.
11. Л. О. Саднюк, Н.В. Шубелка. Основи культурології: – К.: 2021. – 400 с.
12. Анатолій Конверський, Ольга Онищенко, Мирослав Попович, Валентина Панченко, Мирослав Русин Культурологія : - К.: 2013. – 863 с.

Культурологія [Текст]: методичні вказівки до виконання семінарських робіт для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр, денної форми навчання.

Комп'ютерний набір і верстка: С.В. Домальчук

Редактор: С.В. Домальчук

Підп. до друку _____ 2023 р. Формат А4.

Папір офіс. Гарн. Таймс. Умов. друк. арк. 3,5

Обл. вид. арк. 3,4. Тираж 15 прим.

Інформаційно-видавничий відділ

Луцького національного технічного університету

43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75

Друк – ІВВ Луцького НТУ